

Middeleeuwse boerderij onder oude Saval

Door Leo Nierse

PRINSENBEEK – Bij opgravingen op het vroegere fabrieksterrein van Saval aan de Westrik in Prinsenveld hebben archeologen de resten van twee middeleeuwse woonerven met een uitzonderlijk grote boerderij blootgelegd.

Ook troffen de oudheidkundigen sporen van vier boerderijen uit de IJzertijd aan. Uit diverse oude waterputten en erfgreppels, diepten zij bijzonder veel keramiek op, evenals delen van middeleeuwse schoenen.

Voor de onderzoekers zelf is het belangrijkste resultaat van hun wekenlange onderzoek, dat zij de complete middeleeuwse ontwikkeling van het gehucht Westrik (ten zuiden van de Prinsenveldse dorpskern) hebben blootgelegd. Die ontwikkeling heeft zich gedurende vijf eeuwen in fasen voltrokken, zo blijkt nu. Over het gehucht bestaan vrijwel geen historische gegevens. Nu is bij archeologisch onderzoek in 2001 vastgesteld dat precies in het iets oostelijker gelegen HSL-tracé karolingische boerderijen (800-1000 n.Chr.) hebben gestaan. De nieuwe Westrik-vondsten sluiten daar naadloos op aan. De oudste sporen - op het oostelijke deel van het pal tegen de A16 gelegen onderzoeksterrein - dateren uit de tiende eeuw. Iets verder naar het westen is de grote middeleeuwse boerderij blootgelegd; deze stamt uit de 11e of 12e eeuw. Aardewerk en bouwmaterialen uit de 14e en 15e eeuw kwamen - uit greppels en afvalkuilen - te voorschijn bij de plaats waar uiteindelijk in de Late-Middeleeuwen het gehucht Westrik ontstond.

De vijf eeuwen durende 'verschuiving' richting Westrik is volgens stadsarcheologe Ria Berkvens te verklaren uit de uitbreiding van akkers. „Die werden steeds groter, omdat door de bevolkingsgroei de vraag naar voedsel toenam. De boeren maakten akkergronden vrij, door hun boerderijen naar verderop te verhuizen. Het is voor het eerst dat we een dergelijke bewoningsontwikkeling in Breda in kaart hebben kunnen brengen.”

De acht à negen eeuwen oude boerderij was kolossaal. Het hoofdgebouw was een bootvormig huis van dik twintig meter lengte, dat in twee fasen werd opgetrokken en dat zes tot acht gebinten telde. De ingegraven staanders waren gemaakt uit

• Stadsarcheologe Rian Berkvens met enkele vondsten van het oude Savalterrein, zoals een bord, delen van middeleeuwse schoenen en aardewerk.

FOTO JOHAN VAN GURP

zware boomstammen. Er stonden twee schuurtjes en twee of drie hooimijten om de boerderij heen en mogelijk een waterput. De onderzoekers konden niet het de gehele boerderij blootleggen, omdat die doorliep tot ver onder het talud van de spoorweg Breda-Roosendaal. Wel troffen zij een stenen haardplaats aan. Een dergelijk (houten) gebouw had een rieten dak, waarvan de nok wel acht meter hoog kon zijn. Er was ook altijd een hooizolder aanwezig. In de enorme

ruimte huisde een grote familie, samen met haar dieren. Er was ook meer dan genoeg plek om binnenshuis allerlei vormen van nijverheid te bedrijven. Berkvens noemt het 'opvallend', dat Westrik klaarblijkelijk ook in de Late-IJzertijd al volop bewoond werd. „De vondst van vier grote woonstalhuizen, een waterput en vijftien graanschuurtsjes bewijst de langdurige aantrekkelijkheid van dit woongebied.”

De archeologe toont zich ook verwonderd over de gave staat

waarin zij en haar medewerkers de vele grondsporen hebben aangetroffen. Zulks, ondanks de zware fundamentspalen van de in de jaren zeventig gebouwde Savalfabriek. „Dat gold ook voor het (ondergrondse) restant van de al lang geleden afgegraven Westrikse Dijk; dat was nog duidelijk zichtbaar.” Het onderzoek op Westrik heeft geen sporen van Romeinse bewoning opgeleverd. Dat mag zeer opmerkelijk heten, gezien de vele Romeinse vondsten die de afgelopen jaren overal in Bre-

da-West gedaan zijn.

Van de zes aangetroffen waterputten is er tot heden één uitgegraven. Het tweede exemplaar - dat vlakbij de grote boerderij ligt - komt vanochtend aan de beurt.

De resterende putten nemen de archeologen volgende week - in hun laatste onderzoeksdagen - onderhanden. Daarna wordt de campagne op het voormalige-Savalterrein beëindigd.

Op de vrijkomende grond verrijst over enige tijd een woonwijk.